



Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 21 (388)

Fredagen den 24 maj 1895.

8:de årg.

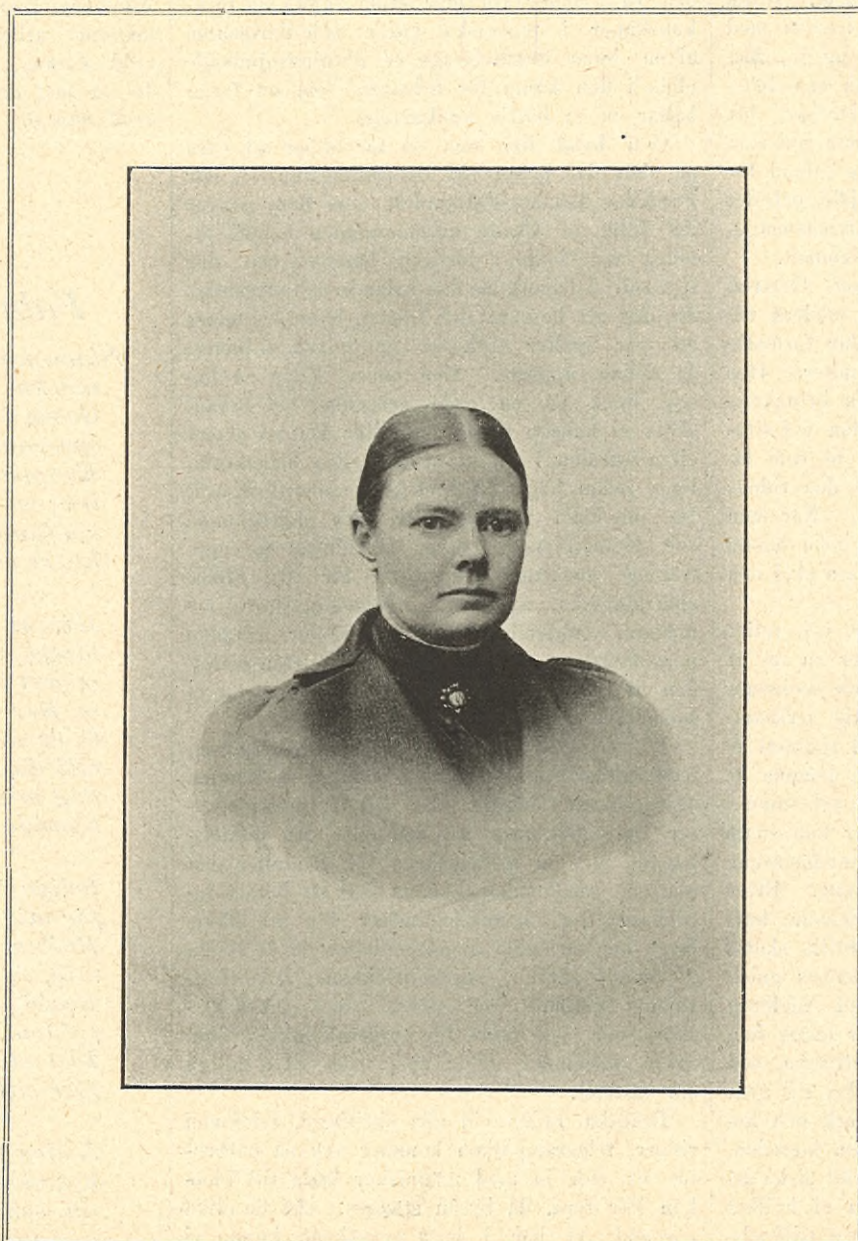
Prenumerationspris pr år:	Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam kr. 5:—	Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje helgfri fredag.	35 öre pr nonparellerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl. • 5:—	Allm. telef. 6147.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modetidn., månadsuppl. • 3:—	Prenumeration sker å alla post-	Redaktionssekr.: <i>J. Nordling.</i>	(öfn:r endast för kompletteringar)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben • 3:—	anstalter i riket.			Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Gertrud Adelborg.

Det finnes här i Sverige en institution, som på en kort tidrymd utvecklats en otrolig, genomgripande och hela landet omfattande verksamhet, och som i dessa dagar med utgifvandet af en festskrift firar sin tioåriga tillvaro.

När jag nämner, att denna institution satt på sitt program att verka för en sund och lugn utveckling af arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt så väl som i socialt och ekonomiskt hänseende, så förstår hvar och en, att jag syftar på Fredrika-Bremer-Förbundet.

Första idén till denna förening utgick från den ädla kvinna, som i tjuguaåttio år genom Tidskrift för hemmet, hvilken af henne redigerades, utröttligt arbetat för kvinnosakens framförande i Sverige, friherrinnan S. Adlersparre. Denna idé omfattades lifligt af för den storartade planen intresserade bildade män och kvinnor. När det stora mötet efter åtskilliga förberedelser äntligen ägde rum i dec. 1884, där stadgar antogos och styrelse valdes, lyckades man att erhålla riksantikvarien Hildebrand till ordförande,



och han har alltsedan kvarstått på denna post med oförminskadt intresse.

Början var emellertid ringa. Ett par rum hyrdes vid Klarabergsgatan och inrättades till en mycket primitiv byrå, som förestods af fröken M. Forsell, och första arbetet där bestod uti att till allmänhetens påseende framlägga god, af enskilda styrelsemedlemmar skänkt och granskad ungdomslitteratur. Men med förvånande hast ökades arbetet. Komitéer måste snart tillsättas för ordnandet af dess skilda grenar, och Förbundet måste hafva ett organ för att sprida sina åsikter och åt allmänheten gifva meddelanden om sin verksamhet. Så utkom år 1886 förbundets tidskrift Dagny såsom en fortsättning af Tidskrift för hemmet, ehuru nu med ett mera speciellt syfte.

Men framför allt gällde det att skaffa personer, som voro lämpliga för förbundets syften, och härvid kom Förbundet till godo friherrinnan Adlersparres vakna blick och ovanliga förmåga att hastigt upptäcka dugande kvinnliga arbetskrafter. Hon hade en gång på läsesalongen sammanträff-

Emellan hjärtan finns ett sammanhang,
Som ingen graf och ingen död betvang,

En frändskap, som ej lösas kan som blodets:
Förtröstans, kärlekens och tålmodets.

C. W. A. Strandberg.

fat med en ung kvinna, hvars väsen genast väckte hennes intresse. Följden af ett samtal dem emellan blef, att den unga damen anställdes som biträde å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, när densamma öppnades, och att hon sedermera, då fröken Forsell, hindrad af andra göromål, efter något öfver ett år nödgades af-säga sig befattningen som dess föreståndarinna, intog hennes plats. Det är hon, som i nio år delat ljuft och ledt med Förbundet, och hvars bild synes på detta nummers första sida.

Gertrud Adelborg är född i Karlskrona och tillbringade där de första elfva åren af sitt lif. Fadern var kommandörkapten B. J. Adelborg, modern Hedvig af Uhr. Dottern fick tillsammans med fyra systrar en sträng och något exercisartad uppfostran, och många små historier från denna tid berättas ännu i familjen. En af dessa lyder så. Bland sjöofficrarne begagnades då för tiden ofta båtsmän såsom tjänande biträden i husen, och ett ordspråk därnere påstod, »att en båtsman duger till allting, utom att amma barn». Vid ombyte af denne tjänsteperson brukade kommandörkapten Adelborg ställa upp sina flickor i rad från den längsta till den minsta för att presentera dem för den nye tjänaren. »Se här,» sade han, i det han pekade på hvar och en, »är Maria, Hedvig, Gertrud, Otilia och Martina,» och därefter till barnen med allvarsamt upplyftadt finger: »Låt nu se, flickor, att ni äro lydiga och höfliga mot båtsman.» Detta lilla enkla drag bevisar, att kommandörkaptenen var en gentleman mot sina underordnade, och att han fordrade lydnad för sin båtsman likaväl som för sig själf, och det kan ge en inblick i den uppfostringsmetod, som användes i det Adelborgska hemmet.

När hon var elfva år, förlorade Gertrud Adelborg sin far, och nu flyttade modern till Upsala med sina flickor, hvilka där fortsatte sina i Karlskrona började skolstudier. Hos Gertrud vaknade mycket snart en brinnande lust för arbete under ansvar. Redan vid sjutton år önskade hon att få komma ut som lärarinna, men under inflytande af den tidens åsikter satte sig familjen däremot. »När man har ett godt hem, så skall man icke lämna det,» hette det; »man skall väl vara glad och fri, när man är ung.»

Ja, glad var Gertrud Adelborg, och roligt hade hon i ungdomsstadens, då mer än nu af frisk ungdomsglädje genomströmmade societetslif, men det inre krafvet på nyttig verksamhet lät sig icke nedtystas, och vid tjuguet år dref hon igenom sin önskan att få komma ut som guvernant. Hon innehade en och samma plats i fem år hos en familj, där hon snart blef en vän, och där hon var barnens förtrogna kamrat likaväl som deras lärarinna. Efter den tiden flyttade modern till Stockholm, hufvudsakligen för att åt dottern Otilia skaffa den konstnärliga utbildning, som hennes anlag kräfde, och nu återvände Gertrud Adelborg till hemmet. Helt snart därefter antog hon en plats som renskrifverska i hofrätten, och det var under de fyra år, hon ofta till sent på nätterna satt lutad öfver sina ark och kopierade den för henne intresselösa lagstilen, som hon hufvudsakligen lärde sig att älska arbetet för dess egen skull, oafsedt af hvilket slag det var, som hon fann, hvilken tillfreds-

ställelse det ligger i att hafva ett bestämt arbete och få det riktigt punktligt och noggrant utfördt. Dessa år voro en fortsättning på faderns disciplinära uppfostran och bidrogo i sin mån att utdana henne till den kvinna hon nu är.

När hon af hälsoskäl lämnade denna befattning, var det som friherrinnan Adlersparre träffade henne och anställde henne på den ansvarsfulla, maktpåliggande och ansträngande plats, som hon nu så väl fyller.

Under de nio år, hon innehafte sin befattning som föreståndarinna för Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, har hon en gång på Förbundets föranstaltande gjort en resa till södra Sverige och Danmark för att taga reda på den länge öfverklagade utvandringen af svenska allmogeflickor till detta senare land, hvilken utvandring visat sig så fördärfbringande. Hon skref sedan artiklar om sina erfarenheter under denna resa, hvilka intogos i Dagny. Dessa artiklar spriddes i separataftryck i södra Sverige, intogos i danska tidningar, och man har skäl att antaga, att Förbundets arbete i denna sak medverkat att stäfja den olycksbringande utvandringen.

Ett af Gertud Adelborgs önskningsmål är att bringa det praktiska arbetet till heders, och att kvinnor allt mer skola skaffa sig fackkunskaper i praktiska yrken och därigenom äfven inom dessa intaga en aktionsbjudande plats i den kamp för tillvaron, som nu framkallar en så häftig konkurrens.

Och hvad har hon då för öfrigt att göra på den där byrån vid Drottninggatan 54, där Fredrika Bremer-Förbundet, som flere gånger till följd af ökade arbetsområden behöft utvidga sin lokal, slutligen hamnat, och där Gertrud Adelborg är den ledande och styrande? Ja, för att besvara den frågan, behöfdes minst ett par spalter mer, än som blifvit tillmätta åt denna uppsats. Men om vi kasta en hastig blick på en enda arbetsdag vid byrån, skola vi kanske förstå det. När hon på slaget elfva inträder i sitt stora behagliga arbetsrum, ligga redan högar af bref på hennes skrifbord. De innehålla förfrågningar från platssökande och platsgifvande, betyg, önsknningar om upplysning angående fordringar för att blifva sjuksköterska, gymnast, trädgårdsmästare, urmakare, bokbindare m. m., frågor rörande pensionskassor och stipendier, bref från ombuden i landsorten, från in- och utlandet, uppsatser till hemstudierna m. m., m. m.

Posten uppdelas till de olika afdelningarna, men under tiden har den ständiga strömmen af besökande börjat. En vill ha underrättelser om utsikterna på den eller den lefnadsbanan, en om fordringarna till den eller den platsen, medlemmar komma för att betala inträdesafgifter, komitéledamöter för att öfverlägga om särskilda angelägenheter vid de skilda verksamhetsfälten, stipendiisökande, länebehöfvande, sjukbud, som genast önska sjuksköterskor, och vid tiden för stadsfullmäktigevalen sökes förbundet af kvinnor, som vilja utöfva sin rösträtt.

Brådska råder vid alla skrifbord, telefonen ringer, telegrampojken kommer och så oafbrutet ut och in med människor ända till klockan blir fyra, då byrån stänges. Af de olika göromål, vi här i hast uppräknat, kunna vi

förstå, hvilket vidsträckt område Fredrika-Bremer-Förbundets verksamhet omfattar.

Det är sant, att där finnas olika rum och olika föreståndarinnor för hvarje arbetsafdelning, men öfver allt detta skall dock Gertrud Adelborgs ögon vaka. Och vaksamma, pigga och lifliga äro de ögonen, liksom det hastiga, glada sättet att tala med ens ger tillkänna, att »här ha vi icke tid att söla. Ärendet och så ett godt, klart och redigt besked.» Aldrig skall man märka, att hon är trött eller att hon för någon fråga är mindre intresserad. Hon ger sina svar med samma liflighet klockan fyra, som hon gjorde klockan elfva.

Men, hvad gör jag? - Jag fick efter åtskillig tvekan hennes porträtt, men med ett villkor. Och det villkoret kanske är mera karaktäristiskt än någon karaktäristik, som jag kan gifva. »Skall det vara något beröm, så gif det åt Förbundet, men intet pris åt mig.»

Ja, hon ägnar all sin arbetstid åt Förbundet och önskar intet beröm därför. Att arbeta med fart, det är för henne lika naturligt som att andas. Men när hon slutat, då har hon sin lilla kvällsidyll. Då samlas de tre systrarna kring den äldriga modern, som, trots sina hvita lockar, äger sinnets spänstighet i hög grad, och då får man se, hur Gertrud Adelborg kastar bort det affärsmässiga, det jäktande arbetsintresset och blir en öm och mild kvinna, blir helt och hållet dotter. Ty det är just det kännetecknande för henne, att *hvad hon är, det är hon helt.*

Amanda Kerfstedt.



Fabriksarbeterskan.

*Skumma gator och gränder,
mörka, stängande hus.
Gasen i lyktan sänder
sparsamt flackande ljus.
Knappast en flik af himmel,
icke en stjärnas blick,
sjudande folkklifsvimmel,
hvar mitt öga än gick.*

*Här är jag dömd att dröja
länga, skridande år;
svepas i sorgens slöja,
se, hur ungdom förgår.
O, en darrande snyftning
vill då bana sig väg.
Säg mig, hvad är din syftning,
tigande öde, säg?*

*Soliga ängar lyste
för mig i barndomsdar.
Hulten och hagarne hyste
mig, då jag liten var.
Brokiga blommor glödde
fordom, fordom för mig.
Rödaste skyar blödde
förr sitt guld på min stig.*

*Nöden tvang mig till staden —
hemska, skrämmande ort,
du, som lyser i raden
af boningar, port vid port,*

*stum förtviflan, som siar
värre, hemskare nöd,
kval och armod, som skriar:
läkedom gif och bröd!*

*Nu jag ej mer får skåda
barndomens älskade trakt.
Skogen och ängen — båda
stänger en dyster makt.
Nu är min värld fabriken,
rökvalm och surr och sot;
friden är från mig viken,
blacken är smidd om min fot.*

*Här i kammarens unkna
kvaf skall mitt lif förgå.
Ären i dunkel sjunkna
mulna allt mer min vrå.
Icke en flik af himmel,
icke en stjärnas blick,
armod och kval och vimmel,
hvert mitt öga än gick.*

Lennart Hennings.



Tänk först, och tala sedan!

Furu annorlunda skulle icke vårt samlif många gånger gestalta sig, om vi alltid rätt tillämpade denna regel! Huru många ord, som icke voro så ondt menade, men likväl åstadkommo så mycken sorg, så många missförstånd, skulle icke då vara uttalade.

Från ett ansträngande och enerverande arbete återvänder mannen till sitt hem. Han är trött och uttråkad, och då går det så lätt att glömma, att äfven andra kunna få arbeta tungt och få sitt tålmod hårdt pröfvadt. I hemmet är allting snyggt och prydligt, han skall icke kunna upptäcka ett dammkorn på atenierner och andra möbler, icke en papperslapp på mattorna, icke en möbel på annan plats, än där den brukar vara; men han lägger icke särskildt märke till allt detta. Sådant brukar det alltid vara därhemma, och detta fastän två små oförståndiga yrväder ofta rusa omkring och pröfva mammas tålmod. Han känner ett obestämdt välbefinnande, när han ser sig omkring i hemmet, och denna känsla gifver sig uttryck i ett leende, då han hälsar på sin hustru.

Nu serveras middagen, och med ens återvänder det mulna uttrycket i hans ansikte. Köttet är segt, och det fordras en viss ansträngning för att få knif och tänder att rå på detsamma. Han är litet bortskämd, det brukar sällan eller aldrig vara så här, men detta tänker han icke på. Om han tänker någonting, så är det detta: »Allting är förargligt i dag,» och så skjuter han otåligt bort tallriken.

»Är det inte bra?»

Det är så oändligt mycket både i tonen och blicken, som i detta ögonblick går honom alldeles förbi. Hade han med mera lugn gifvit akt på detta, så hade han kunnat läsa ungefär detta: »Jag är så förfärligt trött efter alla mina bestyr; barnen ha bråkat, jag har ständigt måst vara på vakt, att de icke skulle förstöra något eller skada sig själfva; och så försummade jag att tillräckligt öfvervaka jungfruns göromål i köket. Ät nu ändå af detta, jag lofvar att det skall vara bättre en annan gång.

Gör mig inte mera ledsen än jag är.» — Men nu sade hon inte allt detta med ord, och själf gaf han sig icke tid att tänka dessa tankar, ehuru det vid ett annat tillfälle varit för honom en naturlig sak att så själf ursäktat henne. Nu står för honom endast den nakna frågan: är det inte bra? Det måtte väl ändå hon bäst veta, huru gement dåligt det är, och så kommer svaret, hånfullt och elakt.

Om nu hon i sin ordning gifvit sig tid att tänka på, hvad det var, som framkallade dessa hårda ord — icke brist på kärlek och fördragsamhet i egentlig mening, utan endast en tillfällig trötthet och nervositet, som gjorde, att han för tillfället icke var sig själf fullt mäktig — då hade hela saken nu kunnat få ett slut med ett litet skämt, ett vänligt förebrående ord eller dylikt, och då hade det nog icke dröjt så länge, innan förlåtelsen begärts och lämnats. Men nu tänker hon endast på det otacksamma, orättvisa och elaka i svaret och söker ge lika godt igen:

»Ja, jag rår verkligen inte för, att vi inte ha råd att köpa af det bästa köttet.»

Och när det går så långt, är det vanligen fullkomligt omöjligt att hejda sig, förnuft och eftertanke blifva begrafna under det dåliga lynnet, och så fortsätter man med elaka, retsamma ord, beskyllningar och förebräelser, som man vid ett annat tillfälle skulle anse ogrundade och orättvisa. Om man blott vid ett sådant tillfälle gjorde sig tid att först till sig själf framställa den frågan: »Hvarför vill jag säga detta», eller: »Är det till någon nytta att säga detta», så skulle många sådana elaka ord vara uttalade. — — —

»Vi ha så förfärligt brådtom i dag, om du vore riktigt snäll, gubben, så tände du på ett par brasor i våningen.»

»Det ska' jag visst det, om du endast visar mig, hvar det finns något att tända med!»

Nu börjar han sitt arbete. Han plockar in en brasa i matsalens kakelugn och tänder på. Det brinner alldeles charmant, och så fortsätter han i förmaket. Men nu är det så misstänkt tyst i matsalen, och när han kommer tillbaka dit, så är det kolsvart i kakelugnen. Nu plockar han in mera torrved och blåser med sina lungors hela styrka. Slutligen får han det att flamma upp på nytt, men när han gör en undersökning i förmaket, så är det samma historia. När han så ändtligen tror, att hans bemödanden skola krönas med framgång, går han in på sitt rum. Han är dock allt för nyfiken att se, om det blifvit något af brasorna, för att länge kunna dröja där. Jo, verkligen, det brinner så det dånar i kakelugnarna! Men därinne står också »gumman» med ett tvätydigt leende på läpparna.

»Mina brasor lyckades alldeles präktigt, hva'?»

»Ja-a, ha, ha, ha, sedan jag fick tända om dem och sota ned mina händer på dina kolnade vedträn!»

Om nu den stackars »gubben» såsom belöning för sina redliga sträfvanden fått gå i den villfarelsen, att han verkligen lyckats tända brasorna, hvad ondt hade därmed skett? Det var en småsak, ett litet knappålssting, men om dessa små sting upprepas, så kan det slutligen bli ett sår. — —

Det är examensdag och pysen kommer hem utan premium och med en anmärkning för lättja i betygsboken. Han har

sett andra kamrater skynda hem med fina böcker såsom tecken till flit och godt uppförande, och det syns tydligen på honom, att han åtminstone i dag är djupt bedröfvad och fattar de allvarligaste föresatser för nästa termin. Hvilketdera är under sådana förhållanden lämpligast att säga:

»Jaså, det är *din* tack för alla dina föräldrars uppoffringar och för allt vårt slit för att kunna skaffa dig böcker och kläder och betala dina terminsafgifter. Du tänker således bli en lat odåga . . .» o. s. v., o. s. v.

Eller att säga:

»Så, så, så, ha vi nu kommit dit. Nog var det roligare förra examensdagen, hva'? Nu har du ett half år på dig att bättra saken. Hvilket ämne är det, du fastnat på? Det är allt bäst, att vi genast börja att tänka på, huru vi ska' få nästa sida i betygsboken att se vackrare ut!»

Om far och mor tänka efter, så kanske de skola finna, att äfven de ha sin skuld i anmärkningen. De ha nog icke alltid användt alla tillfällen, som erbjudit sig, att öfvervaka sin sons arbete och hjälpa honom på det rätta sättet.

Det är så mycket ondt inom oss, som längtar efter att få bryta ut i ord och handling, och detta onda har en märkvärdig förmåga att hos våra medmänniskor locka fram ett motsvarande ondt. Det kan understundom kännas som en riktig njutning att låta det få fria tyglar, men efter en sådan njutning kommer sorg, och därför är det lyckligast, då vi med en noggrann eftertanke pröfva hvarje ord, innan vi släppa det ut i världen.

A. G.



Nytt lif.

Af

Ludvig Ganghofer.

Öfversättning för Idun.

En höstdag, strålade i alla färger, låg öfver Abbazias lagerlundar. Som guld-sand glimmade gatornas rödaktiga grus, hotellbyggnaderna reste sig likt jättelika metallblock, i hvilka de i solen speglade fönstren togo sig ut som blixtrande glimmer, och den hvita kiseln i parken bländade ögat, som vore vägarne strödda med korn af gediget silfver. Doften af yppiga blommor kryddade luften, som var så ljum och stilla, att palmernas solfjäderblad och dracenornas mäktiga svärds klingor knappt läto ana en svag skälfnung i sina fira spetsar. Förtonande i ren, böljelös blånad bredde sig hafvet, i fjärran omsvept af en skär soldis, genom hvilken Chersos och Veglias klippkonturer hägrade i den färgrika luften. Enstaka båtar, ur hvilka lyste ljusa dräkter och röda parasoll, gledo för säffiga årslag öfver den stilla, blåa ytan, och därute, på höjden af Quarnero, drog en stolt ångare västerut, förbi de strödda Chioggiobåtarna, som lågo orörliga, med slappa segel, väntande på bris.

Tätt intill stenbalustraden, som skiljer Villa Angiolinas park från den klippiga hafsstranden, stod en mjukt stoppad rullstol. I denna satt en flicka, hvilken knappast kunde ha öfverskridit ungdomens blomstringstid; de smala skulderna voro höljda af en hvit dunpås. Men hvart

hade de svunnit hän, dessa unga kinders rosor? I krusiga lockar föll det guldbruna håret öfver den hvita pannan till ett ansikte, som trots de infallna, färglösa kinderna, trots de djupt liggande, feberlysande ögonen och de trötta, bleka läpparne dock ännu vittnade om den ljufva skönhet, som en smygande farsot härjat, hvars frö heter oundviklig död. En gång ett lyckans skötebarn, omgifvet af glans och rikedom, bedårande och hylladt... så ett kort år af sköflande sjukdom... och nu? En vissnande blomma, som vill falla från sin stängel, en låga, som vill slockna. Våldsamt hade det kommit öfver henne, midt i den rosiga glädjen, utan förebud, utan varning, och outrotligt bitit sig fast i hennes unga bröst. Läkarne hade tröstat och ordinerat, man hade sändt henne till Nizza, från Nizza till Meran, så öfver hafvet under Kairos palmer, så åter tillbaka till hemmet och därifrån till Quarneros sköna strand, ej längre för att söka hälsa, blott för att dö under en blå himmel, i smekande luft, i blommors doft. Och så plötsligt... detta otänkbara, detta under, som gaf allt det döda hoppet nytt lif!

Hvad som nu med ens talade ur dessa stora glänsande ögon, var icke längre dödens stela blick, det var ett nytt lufs uppfammande ljusning. Ännu i går den förestående döden, ett obevekligt öde, i hvilket hon redan fogat sig med smärta, kval, försakelse — och i dag, sedan en minut, vinkande räddning, en säker läkedom! Var det då troligt, var det fattbart? Upprörd, skälfvande, grep den sjuka med sina smala, vaxhvita fingrar krampaktigt fast i det blå sidentacket, som låg bredt öfver hennes sköte. Med drömmande blickar hängde hennes ögon vid faderns läppar, fadern, som stod där inför sitt barn, knappt mäktig sin rörelse, halft skrattande, halft i tårar, ännu hållande i handen tidningsbladet med Messiasbudet, som på en enda dag från Berlin gick ut öfver all världen, likt en mäktig våg af hälsa och välsignelse. På den sjukas eljes så bleka kinder brann den plötsliga glädjens rodnad, och medan hennes halföppnade läppar darrade under törstiga andedrag, stammade hon med kväfd stämma: »Tror du på det, far... tror du?»

»Ja, mitt barn, ja, ja, ja! Jag tror! Det är ju inte en charlatan, som bringar en sensation till världen! Det är en allvarsam vetenskapens man, som icke talar, förrän han är säker på sin sak! Lili, mitt barn, det är sanning, ett underverk visserligen, men dock verklighet! Du skall icke dö, nej, nej, min älskling, lefva skall du! Vi skola resa, barn, redan i dag... och så två dagar... och vi äro i Berlin, hos honom, hos räddaren!»

»Far...» Tungan svek henne, en jublande snyftning bäfvade genom hennes bröst, och medan heta glädjetårar strömmade ned från hennes ögon, tryckte hon skälfvande händerna mot det brännande ansiktet. Så grep hon åter plötsligt efter faderns hand: »Vet mamma det redan?»

»Nej, barn. Du vet ju, att hon soffer. Hon har vakat hela natten hos dig och var så trött...»

»Gå, far, gå, jag ber dig, väck henne, säg henne det... Hur hon skall fröjdas... med mig... med mig!»

Han ville ej lämna henne ensam, men hon bad och bönföll, hon skrattade och grät,

och så gjorde han henne till viljes och skyndade därifrån med snabba steg.

Och Lili satt där, det fina lilla hufvudet tillbakalutadt i den mjuka kudden. Hon stred icke längre med sina tårar. Med de bäfvande händerna knäppta i knäet blickade hon med skimrande ögon... hvart-hän?... Hon såg ej den ljusa himlen med dess sol, ej den vida stranden med dess bjärta färger, ej palmernas grönska, ej det blå hafvet, som med lena böljeslag gungade mot klipporna, då en lätt vind började andas öfver vattnet.

Allt detta sågo ej hennes drömmande ögon, hvilka endast alltjämt blickade in i ett enda, underbart något: in i hennes återvändande, sköna, nya lif! Och hennes själ fög... det var henne liksom Chioggiobåten där längst ute, hvilken legat död i stiltjen och nu, då den nyväckta brisen strök mot dess master, likt en svan spände sina hvita segel till flykt.

Palmernas solfjädrar, lagrarnes grenar, alla trädens toppar vaggade i den friska vinden, allt hastigare höjdes hafvets vågor, och deras brus och skvalpande mot strandens klippor nådde Lilis öra som en smekande musik, på hvars ljufva rytmer hennes skimrande drömmar gungade fram. Hon gaf ej akt på den stickande smärta, som plötsligt skar igenom hennes bröst... det var ju endast glädjens smärta, hon trodde sig förnimma... och det gick också hastigt öfver... och det blef henne så godt och lätt om hjärtat, som hade det vinkande hoppet, vissheten om hennes nära räddning redan varit nog att läka henne. Så godt och lätt... hon var till mods, som vandrade hon med vingade steg öfver vårgrena ängder, långt bakom henne den kalla, mörka natt, hon hade undflytt, framför henne endast ljus och värmande sol, och rundt om blommor, blommor dem hon bröt med omätliga händer... och ur en hvar af dessa knoppar doftade lifvets tjusning henne till mötes. Hvad hon sedan så länge hade begräft i sitt hjärta, alla dessa under tårar jordade minnen, de stodo nu upp till nytt lif, togo väsen och gestalt... det vackra, trefna hemmet, vänternas glada pladder, vinterfesternas muntra yra, den stora stadens eggande, brokiga lif, sällskap, musik, teater... lycka och kärlek.

Hvarje fiber skalf i hennes själ, hennes hjärta klappade i brännande lycksalighet, då han plötsligt stod inför hennes drömmande ögon, med sin stolta, manliga hållning, det ädla hufvudet, så som hans vana var, lutadt en smula åt sidan, med de kloka, lugna ögonen och det tankfulla leendet...

»Georg!»

Hon uttalade ej namnet, hon tänkte och kände honom blott, ty hennes läppar voro som förstenade... hon ville sträcka armarna efter honom, men där lågo liksom olösliga band öfver hennes kropp, en ljuf förlamning...

Han står vid hennes sida, hon förnimmer hans milda andedräkt, förvirrad ser hon upp emot honom, och hans blickar sänka sig genom hennes ögon, djupt, djupt i hjärtat... som den gången, den första aftonen. Och hon känner allt på nytt, hvad hon under skygg och salig bäfvan erfor denna sömnlösa natt, under alla de följande dagarna, då han åter och åter vände tillbaka. Och sedan... sedan hade det där andra kommit, det fruktansvärda, det förfärliga,

som skiljde dem från hvarandra, midt i deras kärleks spirande vår. Under långa pinsamma månader hade de uthärdat skilsmässan, därefter hade hon som den allra käraste julklappen utbedt sig hans besök vid Rivieran. Han kom... och åter känner hon den brännande smärta, som då genom hennes själ, när han stod inför henne, med förskräckta ögon och blekt anlete, ej mäktig ett ord. Sedan talade han visserligen... tomma ord, som dock klingade så sällsamt, så ångestfullt. Och då han lämnade henne, med en tung suck, med fuktiga ögon, då hade hon kastat sig om sin moders hals: »Mamma! Han älskar mig ju ändå, jag vet det, jag känner det på trycket af hans hand, det står skrifvet i hans ögon... hvarför talar han då ej?»

Och modern hade snyftande omfamnat henne med bägge sina armar: »Han kan inte, barn, han får ju ej!»

Då hade vissheten kommit öfver henne... och om hon också ännu var vid lif — i den stunden hade hon döden dött!

Och nu... nu! Hon ligger i grafven med lefvande sinnen... midt i dödstystnaden plötsligt ett steg... Frälsarens steg, hvilken kommer till Jaïri sofvande dotter för att uppväcka henne från den eviga natten till en ny dag.

Hon ligger tillbakalutad bland sina kud-dar, stel och orörlig, med slocknande andedräkt, dock äro skratt och gråt i hennes själ, jubel och snyftningar. Liksom ett saligt rus omsvepes hennes sinnen, i hvirflande flykt rasa bilderna förbi hennes svindlande ande... den skakande resvagnen, som snäcklikt krälar fram till Matuglias bangård, det sjunkande Abbazia, det försvinnande hafvet, Karst med dess snö, den flygande färd öfver rasslande skenor... och nu en väldig stad... alla gator fyllda af trängande människor, alla med döden i sina ögon, och alla följa de samma väg, som på en vallfärd... hon själf midt ibland tusenden... och där, liksom på en kateder i en föreläsningssal, nej, på marmortrappan till ett tempel står en man med skäggigt anlete, nära gubbåldern... likt tvänne solar lysa hans ögon... och med handen vidrör han alla, som stappla fram till honom... nu träder äfven hon dit fram, han stryker henne endast med ett finger, och dödens tecken är utplånadt från hennes panna, hon andas ut, så djupt, och känner redan, hur allt sjunger och flammor inom henne i ett nytt lif, en ny lycka, den gamla kärleken. Skrattande och gråtande, i öfvermänsklig fröjd, tränger hon sig ut från alla de jublande människorna, och nu fångar en man henne i sina armar, en sällhetsdrucken, han trycker henne till sitt bröst, han sluter henne till sitt hjärta, så fast, så tätt... »Ack, inte så häftigt, älskade! Du kväfver mig... mitt bröst... mitt bröst...»

Och allt uppslukas i smärta och salighet.

— — — — —

Sakta rassla palmernas solfjädersblad, när vinden slår dem mot hvarandra. Hafvet sorlar och plaskar: på dess växande böljor skönjes ej något segel mer. Chioggiobåten? Hvar har vinden fört den? Ut på vidderna? Hemåt?

Brådslande steg närma sig öfver parkens sand.

»Är det väl möjligt, vågar jag tro det?» stammar en kvinnostämma i vemodig fröjd.

»Tro, tro, och om du saknar mod att

tro, så låt oss dock återge hoppet åt det arma barnet!»

Redan ljuder denna röst så nära, att Lili måste höra den. Men hon ligger stilla bland sina kuddar, med brustna ögon, på de kalla läpparne ett förklaradt leende.

Lätt, smärtlöst har det kommit öfver henne... det nya lifvet!



Kristus.

Några ord om Anton Rubinssteins andliga opera.

Det finns blott två makter, som kunde förmå mig att lämna Petersburg, Kristus eller döden,» lär Rubinstein ha yttrat kort före sin bortgång, och det blef den senare som kallade den äldre och ännu mer åldrade mästaren från hans kära ryska villa till en längre resa än mellan Petersburg och Bremen.

Och dock, om det ligger någon sanning i påståendet att de aflidnas själar i andehamn gärna kretsas kring hvad som i lifvet varit dem kärest, då måste helt visst det karaktäristiska hufvudet likt en töckenbild redan nu sväfa öfver den gamla hansestaden, där förberedelserna till hans stora andliga opera Kristus äro i full gång.

Att gifva den andliga operan en framskjuten plats inom musikens område var sedan år tillbaka Rubinssteins dröm. I samråd med Julius Rodenberg, hans personlige vän och ordinarie textförfattare, svärmade han redan på sextioalet för att dramatisera Salomos höga visa, och för detta mål, den andliga operan, har han, annars en trög skribent, mer än en gång gripit till pennan. Hans sceniska instruktioner tvinga stundom läsaren till ett smålöje, så utan begränsning möjliggör hans fantasi de största omöjligheter. Äfven med sin »Kristus» har han ej skytt att vålla maskinister och dekorationsmålare bryderi; det påslås emellertid att de dekorativa anordningarna, för hvilka inga omkostnader sparas, skola blifva bland de mest fulländade i sitt slag.

Kristusföreställningar! Det har höjts klandrande stämmor på mer än ett håll mot det profana i att våga framställa frälsarens bild på en vanlig världslig scen. Mot dessa stämmor har emellertid Bremens främste och mest ansedde prästman afgifvit följande märkliga uttalande:

»Det medgifves, att finkänsliga naturer med en viss motsträfvighet måste följa uppropet att höra och se ett andligt verk på en världslig scen. Men små betänkligheter få ej stå i vägen för ett stort mål. Föreställningarna i Bremen inträffa till att börja med ej under pågående speltermin, utan efter säsongens slut, hvilket underlättar alla bemödanden att tekniskt och estetiskt åvägbringa illusionen af en för ändamålet särskildt ämnad skådeplats — och på illusionen beror härvidlag allt. Vi tveka ju ej att i våra privatbostäder fira dophögtider, bröllop och begrafningar. Det är handlingen, som helgar rummet och för evighetsfläktar in i det alldagliga. Låt oss hoppas, att det stora sorgspelets majestät skall kunna höja åskådarna så långt öfver yttlig betraktelse, att ej känslan af tillbörlighet eller otillbörlighet kommer i betraktande. Vid de många klagomålen öfver skänd smakrikning och förnedring inom konsten återstår att se, hvad andlig diktning och musik i samband kunna uträtta allt rena och helga sinnena.»

Ej alla präster torde tänka lika frisinadt öfver saken i fråga, men ett är visst, nämligen att allt göres till ett värdigt förberedande af operan. Hela teatersalongen målas om, på det att inga alltför världsligt bjärta färger eller emblemer skola störa ögat, allt blir hållet rent i hvitt och guld, ridån, ett i midten deladt förhänge, utgöres af hvitt guldfransadt tyg, prydt endast af ett stort kors i guldbroderi.

Ännu ett, som i högre grad än något annat, musiken naturligtvis fränsedt, bör bidraga till ett godt totalintryck, är den sällsynt lyckade texten. Heinrich Bulthaupt, ett känt litterärt namn, är verklig skald, och han har af det rika stoffet gjort icke en rapsodi, utan en dikt, som i och för sig är väl värd att taga kännedom om. Särskildt Kristi bergspredikan är med beundransvärdt fin lyrik dramatiserad.

Handlingen börjar med herdarnas vision och de tre konungarnas vandring efter Bellehemstjärnan. Nästföljande bild framställer Kristi frestelse i öken, hvarvid »all världens härlighet» i det mest

glänsande sceneri lär komma att åskådliggöras. Inom parentes har Rubinstein tänkt sig satan i en från den vanliga traditionen afvikande skepnad, icke som en hycklande faun med fjädrar i hatt och fördold djävulskhet, utan som en i svart hölj gestalt med dödsbleka dystra drag och svarta drakvingar. Så följa Kristi dop, den redan omnämnda bergspredikan och utdrifvandet af månglarne från templet, också ett i hög grad dramatiskt moment.

Den femte bilden visar oss nattvarden. I ett enkelt af kvällsolen belyst rum sysslar Maria, beklämd af modersaningar, med att tillreda måltiden. Så kommer Kristus in med sina lärjungar, och åminnefesten tar sin början. Judas kämpar mellan tvifvel och beundran en kvalfull kamp, men besluter till sist förräderiet, ty Gud skall väl dock frälsa sin enfödde son från fördärf, och på Kristi uppmaning: »Hvad du gör, gör snart,» störtar han plötsligt bort från måltiden. Örtagårdsscenen följer och slutar med Judas förtviflan, hans klappande på tempelportarna och vilda utrop: »Släpp mig in, det är Judas, som förrådade världens frälsare.»

Och nu se vi blodtörstiga folkskaror strömma tillsammans och höra skränet: Släpp Barrabas lös! medan Pilatus tvär sina händer och hans hustru, plågad af onda drömmar, förgäfvos ber honom frigifva profeten. Korset släpas fram, törnekronan flätas och Maria, vacklande vid Johannes sida, mottager afskedsorden: »Moder, se din son, son, se din moder!» Så sätter sig taget i rörelse, och Maria sjunker sanslös i Johannes' armar.

Nu är fullkomningens stund inne. Genom brutna moln ser man i oviss blodröd belysning på afstånd Golgata och de tre korsen. Öfver dessa hvilat bland molnen änglarna och i djupet bland klyftor och hålor satan och dämonerna. Akten slutar med Kristi dödssock: »Det är fullkomnad», hvilket änglar och dämoner upprepa. Hvar på satan och hans följe under bedöfvande dån störta i djupet och förhänget sluter sig.

Härmed är ovillkorligt, hvad t-xten angår, operans dramatiska afdelning slutad, men åtföljes ännu af en något docerande epilog och en apoteos, som väl knappast vore nödig för att stärka intrycket af det gripande, i sig själf så storlagna dramat.

Att våga fälla ett omdöme öfver musiken torde väl för hvem som helst vara förhastadt, så länge blott klaverutdrag af operan föreliggas. Rubinstein har såsom operakomponist haft många skapelser att gräma sig öfver, »men han var,» säger Julius Rodenberg, »en begåfning, som om han icke alltid kunde uppnå det högsta, likväl alltid eftersträfvade detsamma,» och den kände Berlinerkritikern Karl Krebs yttrar öfver honom i sista häftet af »Deutscher Rundschau»: »Rubinstein blef beklagligt nog sällan skattad efter förtjänst, emedan man från hvad han åstadkom gärna afräknade, hvad han möjliggjorde ännu ytterligare skulle ha kunnat åstadkomma, om han ej komponerat så lätt, så mycket och så sorglöst.»

Huruvida han rycktes bort från en slutlig seger som operakomponist eller från en ny sviken förhoppning har den närmaste framtiden att utvisa. Festföreställningarna, föranstaltade och garanterade af staden Bremen under direktions Loewe, Breslau, taga sin början i morgon lördag d. 25 maj och gifvas tio till antalet under loppet af maj och början af juni, sista föreställningen den 9 nyssnämnda månad. Vi återkomma längre fram till en närmare redogörelse för det allenastående och intresseväckande företaget.

Sigrid Elmblad.



Iduns läkarartiklar.

(Eftertryck förbjudes.)

III.

Om bad- och brunnskurer.

Af Dr. Alfred Levertin.

(Forts.)

Ett mäktigt härdningsmedel hafva vi i de kalla eller tempererade duscherna. Duschen är ett uråldrigt medel i vattenläkarens hand. Ordet dusch stammar från det italienska ordet *doccia*, som betyder vattenledningsrör, och från Italien kommer äfven dess bruk. *Priessnitz* kände naturligtvis ej till detta, och af en slump kom han att tänka på, att vattnet från en bäck, som midt i skogen flöt fram ur trädrännor, kunde begagnas till hans kurgästers from-

ma. Så inrättade vattenkurens fader äfven sina första duscher; han uppbyggde ett litet trädschjul, där man fick afkläda sig; vinter som sommar fingo kurgästerna här duscha sig. Strålen höll 15 cm. i bredd och hade en fallhöjd från 3—6 meter. Det var således, som man lätt kan finna, ganska primitivt inrättadt, men den tidens nerver voro ej vana vid förfining. Det var i Frankrike, som duschmetoden nådde såväl sin förfining, som ock sin egentliga utveckling i tekniskt hänseende. Den bekante vattenläkaren Fleury blef duschmetodens varmaste förespråkare, och han kan egentligen betraktas som denna metods skapare. Vid de franska vattenkuranstalterna äro också duscherna det viktigaste i behandlingen — de lokala duscherna begagnas där mer än annorstädes, och på många ställen gifvas dessa af läkaren i egen hög person, ett bruk, som hos oss ej funnit efterföljd. Vi indela duscherna i två slag, allmänna eller lokala. Allt efter som duschrörets mynning är stor, liten eller delad i en eller flere strålar uppkomma de olika duschformerna. Allmänna äro regn-, cirkel-, skif- och strålduscherna, lokala benämnas nack-, mjält-, rygg-, sittdusch, allt efter den kroppsdelen, emot hvilken den rörliga duschen riktas. Vattnet i duschen kan vara mer eller mindre kallt, dess tryck kan vara mer eller mindre kraftigt och dess användning mer eller mindre lång.

Genom s. k. blandningsventiler kunna vi låta duschens temperatur stiga från högre värmegrad och gradvis sänkas till källans eller vattenledningens temperatur. Genom den höjd, som reservoaren för duschen har och genom utflödesöppningens beskaffenhet kunna vi moderera dess tryck. Till några ytterlighetsgrader härvidlag går ej nutidens vattenläkare, han håller mera på duschens olika temperatur; denna är för honom det bestämmande vid dess begagnande i olika sjukdomsformer.

Duschens verkningar bero således i första rummet på dess temperatur och i andra rummet på den kraft, hvarmed vattenmassorna träffa hudytan. Typen för en god duschform är onekligen cirkelduschen; här blir afkyllningen mera jämn och likformig. Regn- och strålduscherna äro hos oss mycket begagnade, isynnerhet den första.

En sak, som har stor betydelse, vilja vi gärna klargöra för våra läsare. Duschen är ingalunda en ofarlig badform; öfverdrifves den, kan den starkt inverka på nervsystemet. Är den kort, kraftig och kall, kan den kraftigt stimulera och härda, men utsträckes dess bruk öfver höfvan, följes den af en öfverretning, som ibland kan hafva betänkliga följder. En regel, som kanske ej så allmänt beaktas, lyder att en kall dusch fördrar en tillräcklig egenvärme, d. ä. en varm hud, för att framkalla god reaktion. En sådan förökad egenvärme måste också duschbadaren söka att skaffa sig genom konstgjord värme i form af varmt helbad, varmluftsbad eller genom grundlig promenad eller kroppsöfningar eller genom sängvärmerna. Mera än vid andra badformer är det här farligt att genom en lång duschtid söka sig valuta för badets kostnad. Tiden för dess begagnande växlar från $\frac{1}{4}$ minut till en å två minuter. Nyttigt är det därför att hafva små sandur uppställda vid duscharne, så har man vid Mössebergs kallvattenkuranstalt och på flere andra ställen; dessa angifva tiden för duschens begagnande. Badbetjäningen skall annars öfvervaka detta och öfversträngd, som denna merändels brukar vara, kan ju lätt inträffa, att baderskan är för tillfället upptagen och vederbörande kan få en för lång afkyllning.

Norrköpings bomullsväfnader

Vadstenaspetsar

Almedahls Duktyger,

Handväfda Linnevaror

Regeringsgatan 22

Vadstenaboden

till fabrikspris.

ojämförligt största lager. Hitta billigt och tillverkningssorteri.

Handdukar, Lärfrter till fabrikspris.

i parti och minut.

Laga, bestämda pris.

Möblering och Dekorering
af våningar verkställes stilriktigt och elegant.
Största urval af goda modeller uti olika stilarter.

**Sängar och Sängkläder, Möbeltyger,
Mattor och Gardiner m. m., m. m.**

**Carl Johansons
Möblerings-Affär,**
Drottninggatan 45, 1 och 2 tr.

Vattenbehandlingen fordrar eftertanke och förstånd; dess missbruk kunna vara ödesdigra nog. Förvånande äro också huru litet dessa gåfvor begagnas af de badande — är väderleken t. ex. en dag kall och ruskig, kan det ibland vara bättre att afstå från dusch eller kalla bad än att utsätta sig för farorna af en uteblifven eller försvärad reaktion. Man tycker att detta faller alldeles af sig själf, men vår mångåriga erfarenhet talar häremot. Tillråder man t. ex. patienten att under sådana förhållanden för några minuter i ett varmluftsrum söka förhöja hudtemperaturen, veta vi af erfarenhet, huru ett sådant råd kan missbrukas och *öfverdrivas*. — Vi äro därför mera belättna, om våra pat. äfven i minsta detaljer begära råd i alla dessa ting, än om de söka att handla på egen hand.

Nu skulle väl duschen vara slutbehandlad, men ännu återstår det oss att nämna några ord om dess användning som folkbad — ett bruk mycket gängse i Tyskland.

Det är en tysk hudläkare vid namn *Lassar*, som varmt ifrat härför, och som verkligen i Tyskland på många ställen fått dem införda.

De tempererade duschbaden eller, som de brukas benämnas, de *Lassarska*, voro så anordnade, att åt hvarje badare utminuterades en mindre kvantitet ljumt vatten, från 20—60 liter, samt sedermera efter behag kallt vatten. Badets största betydelse var dess stora billighet, såväl till anläggning som drift. Ett sådant bad med tvål och handduk kostar i Tyskland 10 pfn. (omkring 10 öre i vårt mynt).

Denna badform kan visserligen erbjuda en och annan fördel, men dessa motvägas af andra större olägenheter. Det är föga passande som vinterbad, åtminstone för vårt nordiska klimat. Arbetaren vill i sitt bad ej blott befrias från hudytans smuts, utan han önskar i lika hög grad, att badet skall skänka honom välbehag samt rekreation. Utgår man från denna synpunkt, äro vi fullt förvissade om, att denna badform aldrig skall i vårt land vinna framtid. Försök, som gjorts härmed, hafva också till full evidens bevisat våra åsikters riktighet. Bad i denna form kunna ej täfva med badstubbet eller med det varma helbadet. Det tyska skolbadet är inrättadt efter dessa grunder, och som ett mycket förordadt medel i de tyska hygieniska folkskrifterna var det ju helt naturligt, att det äfven i vårt land skulle få sina varma förespråkare. En god modifikation af denna metod har af öfverläroaren i Nikolai folkskola i Stockholm, herr S. Nilsson, införts. Här är tvagningen mera tillgodosedd, duschens temperatur mera lämpad efter våra vinterförhållanden från 30—15 gr. Anläggningskostnaden där för en sådan inrättning belöper sig till 2,360 kr., driftkostnaden gick t. ex. 1893 till 257,25, och man lämnade härför detta år omkring 7,000 skolbad samt 80 helbad.

Curman förordar nu för samma ändamål inrättandet af ett mindre varmluftsrum med en temperatur af 40°, där tvagningen sker med varmt vatten och som sedan efterföljes af en kort, måttligt kall dusch eller doppning i en sommarvarm bassin. Kostnaderna härför ställa sig ej synnerligen höga, om detta klokt inrättas. Curmans råd har följts vid ett par andra af Stockholms folkskolor. Hvilken af dessa metoder vi anse bäst, ämna vi ej här diskutera; hufvudsaken blir, att skolbarnen få sig ett välbehöfligt vinterbad.

Det är af stor betydelse att redan här i folkskolan vänja barnen vid bad, så att de tidigt må erfara vikten af hudens skötsel och vård, och från dem sprida sig kunskapen här-

om till föräldrarna, liksom det för alla dessa barn blir, vi hoppas så, en nödvändighet att under sitt kommande lif vidhålla denna vana.

Må det för ett ögonblick tillåtas oss att gå något utom ramen för vårt ämne, då vi våga uppmana de kvinnor, som intressera sig för framtidens sanitära och hygieniska spörsmål att göra ett besök i Nikolai folkskolas badlokal eller någon måndag eller tisdag på *Sturebadet* kl. 10—11 f. m., då vid pass 100 folkskolebarn från Jakobs församlings skolor där få sitt vinterbad. Ett sådant besök skall hafva större betydelse för eder själfva, än I kunnen fatta, och mycket bättre än vår penna skall den belätnhet och glädje, som strålar ut från barnens anleten, visa eder vinterbadets betydelse och nytta.

(Forts.)



Hvad "gubben vinter" lämnat kvar.

En liten blomsterrevy för Idun af S—m.

(Slut från föreg. n:r.)

I blomsterböckerna står, att ormbunkar ofta skola bespritas med kylslaget vatten, men jag har trott mig finna, att de ömtåliga stjärkarna och bladen på mina båda exemplar *Adiantum* icke varit synnerligen tacksamma, då de någon enda gång undfånats med ett fint regn ur min lilla blomspåra — bladen ha genast blifvit nedtyngda där-af. Men huru aflägsna dammet? Ja, det är ett problem. Det bästa, man kan göra, är troligen att, där »man så hafva kan», ställa *Adiantum* i damfritt eller möjligast damfria rum (dit säkerligen alla både små och stora blommor gärna gjorde sällskap). En något skuggig plats torde bäst passa *Adiantum*.

Se här, en liten *Aucuba japonica*! Men »liten blir väl stor». Detta exemplar var skott sommarren 1893. Liksom *Araliaskottet* fordrade det endast att få stå i ro under ett glas och få vatten i rätan tid, ingenting vidare — och så »tog det sig». *Ancuban* är särdeles lättskött, att döma efter mitt exemplar. Och de gröna bladen med sina gula fläckar äro bra prydliga, eller hur? I en framtid bör denna växt bli hvad man kallar »stilig».

En annan växt, också den lättskött och värd att på det varmaste rekommenderas åt dem, som älska bladväxter, är denna buskartade *Begonia* med något »krypande» stammar — hvilka dock, bundna vid stöd, kunna förmås att växa temligen rakt i höjden — vackra, långsmala, sneda blad med små, hvita fläckar och hvita, något obetydliga blommor. När växten står i solen, blir undersidan af bladen röd, och när ett nytt blad kommer fram, är det att börja med rödt eller rödgult. Denna *Begonia* är vacker året om. Fortplantas lätt genom skott. (Om en blomsterodlare till professionen finge läsa detta, skulle han nog anmärka mot ordet »skott», ty hvad jag kallar skott, det skulle han troligen benämna stickling. Men då skulle jag säga: »Min häste herr fackman, blanda er icke i den saken! Vi amatörer ha måhända vårt eget »blomsterspråk», men — vi förstå hvarann.)

Låt oss nu fortsätta vår rond! »Hvad är detta för en vacker planta med sammetslena, gråskiftande liksom randiga blad,» frågar ni. Jo, det är en *Gloxinia*, blommande i somras första gången, röd- och hvita blommor. Den har nu redan sex blad. En rätt försigkommen unge för att vara uppfostrad i boningsrum! Eller huru tycken ni? Där midt emot står också en »sexblading». Den har aldrig haft några blommor — skulle ha blommat i somras, men blef försenad. Det var som så att fröet, stort som ett större snuskorn, sattes nu i vår 2 år sedan. Där blef en liten planta, och en rotknöl bildades. Plantan blef ganska stor och kraftig, men, rätt som det var, stannade hon i växten — jag tror det var förra våren. Så började hon se sjuk ut, då tog jag upp henne ur jorden. Rotknölen hade ruttnat, och nu sattes den friska toppen, som rotade sig. I höstas vissnade bladen ned, men snart började de nya bladen skjuta fram. Nu frågar jag bara: hvad är egent-

ligen kvar af den växt, hvartill fröet för två år sedan sattes? Ingenting, förstås! Nytt alltsammans! Men ändå, när »gloxen» blommar i sommar, som den säkerligen gör, om den får leva, kommer jag att tala om den som »den »glox», som sattes för två år sedan.» — Här ser ni en liten *Gloxinia*, som har en liknande historia, och den där under glaset är den tredje af min »glox-skara», som aldrig blommat, men så får jag också tre nya sorters *Gloxinier* att glädja mig åt i sommar — det synes på bladen, att de tre exemplaren äro af olika slag. Den här plantan sattes som skott i höstas. Som ni ser, har hon tagit sig — det är en *gredelin* och hvit sort. Den där är äfven *gredelin*, ehuru af annat slag. För resten är det bara dupletter.

Jag hade vid vinterns början icke mindre än 12 större och mindre *Gloxiniaknölar*, af hvilka 3 st. småtingar lågo lösa i jorden. Endast den minsta af de tre sistnämnda har ruttnat — alla de öfriga se friska ut, och, på två undantag när, hafva de alla börjat »skjuta».

Det är förvånansvärdt, hvilken lifskraft som finnes hos *Gloxinierna*. Genom min försumlighet vissnade en gång en hel rad späda *Gloxinieplanter*. Solen hade någon stund fått fritt skina på burken, hvori de växte. Troligen hade detta icke gjort någon skada, om jorden varit tillräckligt fuktig. Nu däremot sögo solstrålarne snart upp den smula fuktighet, som fanns, och sedan blef det för hett för småtingarne. Emellertid hade en del af burken stått i skuggan — därför hade icke alla plantorna strukit med. Min första omsorg blef nu att flytta burken ur solen och taga bort glasskifvan, så att den heta, instängda luften måtte strömma ut. Därefter reste jag upp en efter annan af de kullfallna småtingarne och stödde upp dem med små, fina trästickor. Sedan kom det an på att kunna vattna så försiktigt som möjligt, och huru ofta har jag ej, såsom vid detta tillfälle, vattnat ömtåliga, späda planter genom att gång på gång doppa ett finger i vatten och så låta en droppe i sender falla ned på jorden. Sedan plantorna något tagit upp sig, blåste jag vatten öfver dem — att göra detta medan de slokade, hade icke varit rådligt, ty då hade de ruttnat. Senare fann jag, att några planter voro friska i toppen, oakadt deras stjärkar voro förvissnade. Jag satte de små topparne, och — jag minnes ej nu, huru många som togo sig, men mer än en var det åtminstone. Och ett under var det att en enda tog sig, så små som de voro.

Då undertecknad i början af den nu tilländagångna vintern sist meddelade sig med Iduns läsarinna, omnämndes bland andra blommor en silingerväxt, vid namn *Thunbergia*. Genom ett litet missförstånd kom det att se ut, som om denna blomma alltid vore spädd till växten. Så vill jag dock ej att man skall uppfatta saken, jag menade endast att min *Thunbergia* var spädd — hon sattes såsom skott först i juli månad förra året. För den händelse att någon välvillig individ erinrar sig och ömmar för den lilla, vill jag nu ontala att *Thunbergian* verkligen — till min stora glädje och blomsterboken till trots — öfvervintrat under en glaskupa, något större än ett vanligt dricksglas. Högst få gånger har kupan varit afluftad och då endast för att jag skulle komma åt att taga bort vissnade blad. När jag ville känna efter om jorden var torr, lutade jag bara kupan litet åt ena sidan. Finge jag blomman att öfverleva ännu en vinter, skulle hon nog sedan vara härdad. Nå ja, »kommer dag, kommer råd».

Till slut ber jag er kasta en blick på den där blomman med de många ljusgröna skotten, ja, just den där, som står på fönsterbrädet, lutad mot gardinen. h, så ful och ranglig den är! tänker ni. Jag håller med er. Dock, rör väl växten för sin skapnad? Och dessutom, ni skulle se »en sådan der ranglig en», när den blommar, och, om ni också förut hade bestämt er för att afgifva ett ogynnsamt omdöme, skulle ni dock nödgas medgifva att blommorna ha en fin färg. För min del kan jag ej tänka på växten utan i samband med luftiga, hvita gardiner, mot hvilka de lätta klasarne af ljusgredelina blommor togo sig helt älskligt ut. Jag kom från sommarhettan ute och in i det skönaste sommarrum, man kan tänka sig, med stora, skuggande träd utanför fönstren. Det angenäma totalintrycket kunde dock ej förvilla mitt synsinne — blommorna voro täcka. Egarinnan visste ej, hvad de hette, och namnet betydde också jämförelsevis föga. Jag hemförde och satte ett skott, men det tog sig ej. Bättre tur hade jag i somras ett år sedan, då jag från annat håll fick mig tillsändt ett ljusgrönt skott med hälsning att trädet, af hvilket det tagits, hette *Plumbago Capensis*, och att blommorna sågo ut »så och så». Beskrifningen påminde mig om några täcka blom-

mor på en luftig gardin, och jag erfor åter samma rogifvande, vederkvickande intryck, som då jag den där gången kom in i det svala sommarrummet.

I somras blommade min »Plumbago», och verkligen — där hade jag mina sommarbekanta. Ack, att jag också hade kunnat trolla hit det behagliga sommarrummet! Mitt blomsterrum är gladt och soligt, men, o, så bett! Jag tror att Plumbago Capensis skulle föredraga ett svalare rum. Emellertid blommade den ganska snällt förra sommaren, och i år väntar jag mig att få en hel hop blommor på växten, som nu är rätt stor. Plumbago växer fort — alltid ett skäl att rekommendera den. Knopparne äro icke vackra, se så »börstiga» ut. Till formen likna blommorna Phlox, endast med den skilnaden att Plumbago-klasarne se lättare och finare ut. Både knoppar och blommor äro lindrigt »klibbiga», hvarför man måste ha ett öga på småblommorna, när de börja falla af, emedan de annars hänga sig fast på gardinerna och för öfrigt litet hvarstades, hvilket ju ser något skräpigt ut. Blommorna äro just icke varaktiga, men blomningstiden behöfver därför icke bli särdeles kort, ity att icke alla blommor komma på en gång. Har man ett stort exemplar af Plumbago C., kan man låta rankorna bilda likasom ett hvalf, under hvilket man placerar mindre växter.

Hvad skötsel beträffar, är ej mycket att säga. I fråga om jordens beskaffenhet och vattningen har jag ej funnit något särskildt vara att anmärka. På äldre »stammar», äfvensom på undersidan af äldre blad, iaktages ett hvitt, sandartadt ämne, i blomsterböckerna kalladt »fjäll». Detta torde ej böra betraktas såsom något sjukligt. Det skadar emellertid ej att ibland tvätta växtens äldre delar med svagt tvål- eller såpavatten. När min Plumbago hade blommat ut, beskar jag de grenar, som blommat, och växten tyckes ej ha tagit skada däraf.

Enligt blomsterböckerna finnas ännu två arter Plumbago, nämligen rosea och zeylanica. Det tyckes som om alla tre arternas egentliga blomningstid vore vintern, men Plumbago C. har jag aldrig sett blomma annat än på sommaren. Kanske är det i drifhusen som dessa växter blomma vintertiden.

Och nu, mitt herrskap, vilja vi anse revyn slutad. Jag ber om ursäkt, om jag för länge uppehållit er möjligen dyrbara tid, men ni känner ju till det gamla ordspråket: »Däraf hjärtat fullt är, däraf talar munnen,» och en blomsterälskare blir gärna litet mångtalig, när han får tala om — sina kära blommor.



Ur notisboken.

En märkesdag för den svenska kvinnan var sistlidne söndag. Den 19 maj 1845, således för 50 år sedan den dagen, utkom nämligen den nya arfslagen, som bestämde, att kvinna och man skulle ha lika arfsrätt. Förut ärfde syster blott hälften mot broder.

Fru Anna Norstedt, den framstående målarrinnan, har nu rönt den utmärkelsen att få ett af sina verk införlivadt med nationalgalleriet — den enda kvinna, som i år denna ära vederfarits. På hemställan af den nämnd, som har att afgifva förslag till inlösen för svenska statens räkning af levande svenska konstnärers arbeten, har regeringen nämligen beslutit att inköpa ett hennes »Stilleben» för kr. 600. Idun ämnar begagna detta åpropos att i nästa nummer för sina läsare framlägga en utförligare skildring af fru Norstedts konstnärliga verksamhet jämte hennes porträtt.

»Sveriges framtid». Idun har redan fört påpekat förbundet »Sveriges Framtid» och de grundsatser det vill göra gällande. Vi vilja nu endast fästa uppmärksamheten på den publikation, som nämnda förbund i dagens nummer annonserar, och i hvilken den för dessa till tals. Dess billiga pris gör att en hvar bör ha råd att köpa den, och dess gedigna och goda innehåll gör den synnerligen lämplig som ungdomsläsning.



Sen till, att *Idun* och *Iduns Modetidning* finnas hos alla edra bekanta!

Teater och musik.

Kungl. operan har i säsongens elfte timme framfört ett alldeles nytt program och detta af ingalunda vanligt intresse, samt upptagande ej mindre än två nyheter. Dessa voro »Navarresiskan», lyrisk episod i 2 akter af Jules Claretie och Henri Cain, musiken af J. Massenet, samt »Hans och Greta», sagospel i tre taffer af Adelheid Wette, musiken af Engelbert Humperdinck. Ett par mera kontrasterande sceniska musikprodukter kan man näppeligen tänka sig. Medan »Navarresiskan» utgör en verklighetsskildring af renaste naturalism, inför »Hans och Greta» oss på sagolifvets idealistiska område. Den förra operan handlar om en flicka från Navarra, hvilken, för att vinna sin älskade, en sergeant bland regeringsstrupperna, mördar carlistchefen, på hvars hufvud ett pris är satt, och på så sätt vinner den summa, som sergentens fader hänfullt affordrat henne, såvida hon ville äga hans son. Hennes älskare har emellertid fått veta, att hon varit sedd på väg till det fiendliga lägret, och då han nu misstänker, att hon är honom otrogen eller ock en spion, skyndar han efter henne, men träffas då af en fiendlig kula. Han återföres döende till lägret, och då Anita, hans käresta, här visar honom den nyss vunna penningsumman, anser han sig hafva bevis nog för sina misstankar samt förbannar henne, i det han dör. Anita själf förlorar förståndet. — Det är sålunda en hemsk episod, som här skildras. Kompositören har ock ganska väl lyckats omsätta textens rysligheter i en målade musik, i hvilken han särskildt framstår som en rutinerad mästare i instrumentationen. Något egentligen melodiskt har man svårt att upptäcka i denna opera, som dock torde hafva rätt goda utsikter att hålla sig uppe genom sina måleriska och verklighetstroga fallscener. Isensättning var förträfflig, men också utförandet. Särskildt gläder det oss att en gång vara i tillfälle att konstatera, det fröken *Holmstrand* särdeles förtjänstfullt löste sin uppgift. Som Anita har hon otvivelaktigt en af sina bästa roller. Såväl i vokalt som dramatiskt hänseende förtjänar hon här det största erkännande. Och hon understödes på bästa sätt af hr *Ödmann*, som med förträfflig dramatisk verkan återger älskarens svartsjuka och döds scen. Bland de öfriga förtjänar särskildt hrr *Sellengren* och *Hansen* att framhållas.

I »Hans och Greta» behandlas den bekanta sagan om barnen, som gingo ut i skogen för att plocka smultron, men uppfångades af pepparkakshäxan, som satte dem på gödning för att sedan steka och äta upp dem. Barnen räddade sig dock från ugnelden genom att på ett finurligt sätt narra häxan själf in i ugnen, där hon spricker med en förfärlig knall, hvarefter förtrollningen löses, barnen befrias och återskickas åt sina föräldrar, kvasbindareparet. Till denna enkla sagodikt har Humperdinck skrivit en visserligen något bred och på sina ställen uttänjd, men alltigenom underhållande och melodios musik, i hvilken man utan ansträngning finner spår af den store mästaren Wagner, hans lärare och gynnare. Och dock finnes i denna sagopera så mycken originalitet och själfständighet, att man nästan är frestad anse denna sceniska musikprodukt som ett uppslag till en ny smakriktning, visserligen besläktad med den wagnerianska, men som en själfständig aflaggare af densamma.

Af synnerlig vikt är här utförandet af de båda barnrollerna Hans och Greta, och vi måste beakta att deras båda representanter, fröknarna *Lindegren* och *Sparrman*, i yttre hänseende gifva en mycket god illusion åt sagobarnen. Den förra förtjänar särskildt erkännande ej blott för sitt spel, utan ock för det vokala utförandet af sin uppgift. Hade fröken *Sparrmans* stämma klingat mindre hård och framför allt ej felat så mycket i intonationens renhet, skulle äfven hennes prestation varit allt beröm värd. Kvasbindaren Peter har en ypperlig representant i hr *Lundqvist*, hvars entré i första tablån är af dräplig effekt. Där emot skulle man önskat bättre representanter såväl för kvasbindarestrun som för pepparkakshäxan, hvilka roller nu innehafvas af fröken *Pettersson* och fru *Strandberg*. Ett par biroller sköttes förtjänstfullt af fröknarna *Karlsohn* och *Frödin*. Musiken, som vi fört sagt, underhållande och melodios, har att uppvisa en mängd olikartade motiv, däribland flere rena folkvisemotiv. Instrumentationen vitnar ock om mycken rutin och träffsäkerhet, understödd af smak och djupa kunskaper. Operan, som hör till dem, hvilken på kontinenten väckt det allra största uppseende och rönt den mest odisputabla framgång, torde

äfven här hemma varda ganska populär. Svårt torde väl blifva för direktionen, den må uppsätta hvilken opera som helst, att täfva med de vackra värvällarna, men om dessa nu ock skulle afgå med seger, så är det naturligtvis allt skäl i världen att nästa termin låta den märkliga sagooperan stå upp på nytt. Uppsättningen var äfven här af god verkan.

Båda operorna gingo i stort sedt väl under hr *Hennebergs* energiska ledning samt framkallade det lifligaste bifall.

Å *Djurgårdsteatern* har nu *Albert Ranft* med sällskap begynt sin sedvanliga sommarkampanj och hälsats med det angenäma återseendets förnöjelse af en tacksamt minnesgod och vänskaplig publik. Säsongen öppnades i lördags med ett tyskt lustspel af firman *Schönton* och *Kadelburg*, som dock äsatts ett åtminstone halfsvenskt märke i och med titeln: »Senator Anderson». Längre sträckte sig ej lokaliseringen, ity att åskådarna med snart sagdt första repliken föras direkt in i en äkta Hamburgersocietet. Produkten är för öfrigt ganska lustig, har flere drastiskt uppslupna scener och en lagom dosis sentimentalitet och »ädel» kalkborgerlighet. En i början rytande morsk, men på sistone kufvad svärfar, flere förlöfningar som upplösning och slutet godt allt godt. Receptet är sålunda ej vidare nytt, men af den bepröfvade sort, som kommer att äga kurs till tidernas ända.

Utförandet är lifligt och träffar den rätta lustspelstenen. Direktör *Ranft* själf har som *Mittelbach* en roll, hvilken passar honom som handsken för handen, och som hans söta lilla fru intar fröken *Gottschalk* alla hjärtan. Och detta trots konkurrensen med fru *Eliason*, som i en backfischroll verkligen öfverraskar med illusoriskt ungdomlig ursprunglighet. Svärfar och svärmor ha i hr *Eliason* och fröken *Rustan* karaktäristiska representanter, liksom hr *Lavéns* »resonnör» förtjänar särskildt eloge för sitt lediga och naturliga spel.

Man skrattar harmlöst och godt och ångrar ingalunda sin afton.



Från Iduns läsekrets.

Stoppa strumpor.

Då jag hvarken är mamma, mormor eller ens »familjelicka», utan blott »ung flicka med anställning» kan jag ej komma med någon vidsträckt erfarenhet i ämnet, men om »mångårig prenumerant» i n:r 19 med »det vanliga sättet» att laga strumpor menar ständigt stoppning, så vet jag åtminstone ett bättre sätt och vill gärna delgifva det, ifall det finnes någon, som kan ha nytta däraf.

Då jag skaffar mig nya strumpor, låter jag sticka benen på maskin, fötterna stickar jag själf. För att få dem starka, tager jag alltid med en ända tvinnadt redgarn i hälen (s. k. kilhäl) och tårna. (Redgarn är bättre i bomullsstrumpor än bomullsgarn, som blir hårdare och mera klumpigt.) Om hela strumpan maskinstickas, kan man ju bedja stickerskan göra på samma sätt. Vid strumpans avslutning i tån bör man laga, att hopslagningarna blifva något »strödda», ej nära hvarandra, emedan det i senare fallet blir klenare.

Köper man färdiga strumpor, är det bra att före begagnandet »träda» hälen på avfigsidan, eller ock, om man har ondt om tid, helt enkelt fodra den med en mjuk tygbit af bomull eller linne. Med litet omsorg kan man göra detta nätt och utan hårda sömmar. At barn kan man på samma sätt fodra avfigsidan af knästycket med någon tygbit i strumpans färg, som likaledes trädes fast och nätt fällas till på sidorna. Detta bidrager mycket till strumpans hållbarhet.

Då strumpan går sönder*) och blifvit stoppad några gånger, är det bäst att sticka ny häl. För att slippa sömmar klipper man försiktigt ut *blott själva* hälen, plockar upp maskorna på 2 stickor vid benets slut, strax ofvanför hälen, och på 2 framför den, just där hälften börjar. Så sticker man rundt om, rätstickning, ungefär som vid en hoptagning af foten. Man tar ihop en maska på hvarje sticka i *sidorna* hvarvt annat hvarf: de två näst den sista på ena stickan och de två näst den första på andra, jämte några maskor bakpå vid slutet för att undvika, att hälen blir spetsig. Är hälften sönder, kan man ju stoppa litet framför den nya hälen. Då knäet går sönder, lagas

*) Ett sätt att minska nötingen af strumpor är att ordentligt klippa sina tånaglar.

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstades lagrad sedan 1891. Vid undersökning af härv. handelskemist befunnen enl. analys fullgod. Pris kr. 1:25 pr butelj. Finnes endast hos

K. A. Nydahl & C:o
Stockholm, 2 Stureplan 2
Riks- och Allm. telefon.

Tandläkare dr Geo. Forssmans
 nya preparat för tändernas vård:
Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinkturer
 hennas & de bästa apotek i parfymerier o. hos
 hrr handlande. Patentförskning för Sverige hos
 Bendix, Josephson & C:o, 11 Kobergsg.

detta bättre än med stoppning genom att på rät-
 sidan träda in en sticka i maskorna nedanför
 hålet samt på densamma sticka en rektangulär
 bit, något bredare än hålet. Denna sys sedan till
 på sidorna, det söndriga klippes bort på avfig-
 sidan, maskorna repas upp nedtill och fälles till
 utan vinkning med ett stygn i hvarje maska. På
 sidorna måste man ju vika något. Är man om-
 sorgsfull, skall en sådan lagning knappast synas.
 Detta sätt att laga strumpor kan tyckas om-
 ständligt och tidsödande, men det har den förde-
 len framför det oupphörliga stoppandet, att det
 sällan behöfver upprepas och är vida snyggare
 och trefligare. *Schundo.*

Efter »mångårig prenumerants» begäran i n:r
 19 af Idun att få något meddelande i strump-
 stickningsfrågan, tänkte jag mig kunna omtala,
 hvad jag under min mångåriga praktik att hålla
 småttingar något så när snygga om ben och fötter
 funnit vara bästa sättet.

Först och främst bör man afstå från det visser-
 ligen mycket trefliga, men opraktiska bruket att
 sticka strumporna avigt och rätt. En stopp, om
 än aldrig så väl gjord, synes mycket mer på en
 sådan strumpa än på en slätt stickad. Vidare är
 det fördelaktigt att »taga ihop» benet i båda si-
 dorna i stället för midt bak, ty när man sedan
 sticker ny fot i strumpan, kan benet vändas helt
 om och den föga eller intet nötta undersidan
 kommer framåt.

Men innan denna åtgärd företages hafva nog
 de små slitvargarna bunnit nöta på knäna. Mamma
 försöker att så fort det blir »tunt» träda med
 garn för att ännu litet hindra sjelfva hålet; men
 det hjälper ej länge, utan snart har man en stopp,
 hvilken med otrolig hastighet måste utvidgas åt
 alla sidor. När vi kommit så långt i strumpans
 tillvaro, brukar jag försiktigt sprätta upp en rand
 så långt ned som det nötta eller stoppade räcker,
 träder upp det på sticka och sticker i en bit all-
 deles lika stor som det söndriga. Uptill »maskas»
 denna fast i strumpan och på de båda sidorna
 syr man maska mot maska, klipper bort den
 gamla biten och faller till de båda sömmarna på
 undersidan.

För dem af Iduns läsarinna, som ej veta, hur
 s. k. maskning tillgår, vill jag försöka beskrifva
 detta. Man har de båda ränder, som skola hop-
 fogas uppträdda på hvar sin sticka med lika
 många maskor på hvardera. Garnändan, med
 hvilken man stickat, trädes på stoppnål, en maska
 af hvardera stickan tages och nedskjutes från
 stickorna; nästa stygn tages i den öfre randens
 nedsläppta maska och den nedres nästa på stic-
 kan; nästa i den nedres senast nedsläppta och
 den öfres nästa på stickan o. s. v. På detta sätt
 bildas likasom en ny maska i sjelfva hopsynin-
 gen; hopfogningen synes ej alls, och äfven på
 avfigsidan blir det slätt och helt.

Gör man sådana lappar först innan foten vid-
 stickas, därefter på ofvan nämndt sätt vänder om
 benet vid ny fotstickning samt sedan på denna
 sida vid behof sticker i lapp, får den lilla fyra
 gånger nya knän på samma strumpa.

När han då för fjärde gången slitit ut knäna,
 tror jag ej, att det skall vara mycket värdt med
 den öfriga delen af strumpan, utan mamma kan
 med lugnt sinne skicka den till fru Hildur An-
 dersons eller någon annan fabrik för »Sparsamma
 fruar».

Ett af mig bepröfvadt och i mitt tycke ganska
 praktiskt sätt att göra, i synnerhet gosstrumpor,
 som äro sönder på knäna, åter användbara, är att
 afklippa den s. k. fotsocken och sedan naturligt-
 vis isticka en ny sådan, men med iakttagande,
 att man före istickningen vrider strumpskaffet
 så, att man får den otrefliga knästoppen att sitta
 i sjelfva knävecket. *Ch—R.*

Tack »mormor»!

Insändarne läste i n:r 19 af Idun för detta år
 »Mormors» vänligt kloka och värdiga inlägg i
 frågan om kortspelets bruk eller missbruk och
 kände sig därpå så kärt och lifligt påminda om

sin egen gamla afhållna mormor, som just hyllade
 dessa här framställda åsikter.

Iduns »mormor» har dessutom genom denna
 skrivelse belyst ett af våra egna många fråge-
 tecken för framtiden, och på samma gång som vi
 säga henne ett varmt tack härför, våga vi äfven
 uttrycka en förhoppning om, att hennes rika er-
 farenhet, genom Iduns bemedling, må skänka oss
 flere dylika blida råd med afscende på barnaup-
 fostran. *En mamma och En moster.*

Bered sommarglädje åt de unga!

Ovillkorligen främst bland alla skandinaviska
 ungdomstidningar står — enligt talrika ampla of-
 fentliga erkännanden — *Kamraten, illustr. tidning
 för Sveriges ungdom.* Den är frisk, fosterländsk, un-
 derhållande, lärorik. Hvarje moder bör därför för
 sin ungdom nu genast prenumerera med 3 kr. från
 årets början, så kunna ännu alla utkomna nummer
 erhållas. En angenämare följeslagare under ferier-
 nas lekar, sysselsättningar och ströftåg kunna våra
 gossar och flickor icke önska sig. Ut kommer hela
 året om,
 äfven under skolferierna!

Innehållsförteckning.

Gertrud Adelborg; af *Amanda Kerfstedt.* (Med porträtt).
 — Fabriksarbeterskan; poem af *Lennart Hennings.* — Tänk
 först, och tala sedan. Af *A. G.* — Nytt lif; af *Ludvig Gang-
 hofer.* — Kristus; några ord om Anton Rubinssteins andliga
 opera af *Sigröd Elmblad.* — Iduns läkarartiklar. III.: Om
 bad- och brunnskurer; af *dr Alfred Lovertin.* (Forts.). —
 Hvad »gubben vinter» lämnat kvar; en liten blomsterrevy för
 Idun af *S.-m.* (Forts. och slut). — Ur notisboken. — Teater
 och musik. — Från Iduns läsekrets: Stoppa strumpor.
 Tack, »mormor»! — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

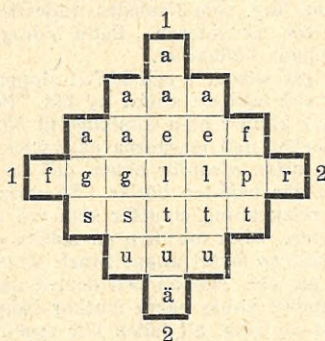
Redigeras af *Sophie Linge.*

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Kedjegåta.

- 1) Nu först af allt ett mansnamn
 skrif,
 Som härs af pascha och khediv.
- 2) Välj sedan ut ett Floras barn,
 Som industri'n fått i sitt garn.
- 3) En man hvars namn, fast ganska
 kort,
 Ej snart i Sverige glömmes bort.
- 4) Ett kärll, om fylldt med gröt till
 rand,
 Ej blefve tömdt på tu man hand.
- 5) Hvad ofta åt din mat ger piff,
 Åt pudding, fiskrätt eller bifv.
- 6) Till sist, hvad på sin höjd till lön
 En utsikt ger — än ful, än skön.
S. L.

Diamantgåta.



Är lösningen rätt funnen bilda ra-
 dierna 1—2 samma ord.
 1) Bokstaf, 2) hvad »hon» ej får
 vara, 3) hvad »hon» däremot bör

vara, 4) »hennes» vackra namn, 5)
 hvad »hon» ej får göra, 6) hvad »de
 tu» skola vara, 7) bokstaf. *A x C.*

Sifferlogogryf.

- 4 2 1: I societeten.
 1 2 6: I vårdagar.
 5 6 4: I köket.
 6 5 3 2: I Upland.
 6 2 1: I hjorden.
 4 2 6 5 3: I bergslandet.
 6 5 4: I släkten.
- 1 2 3 4 5 6: I julekost. *Kalla K.*

Charad.

Mitt första för skeppet från strand
 till strand.
 Mitt andra plus e var kung i vårt
 land.
 Mitt hela en tygsort, man skådar
 ibland. *John.*

Apoköp.

- 1—6) Beundrare af höglandsnatur.
 1—5) Dödens budbärare.
 1—4) Vinddrifven lapp.
 1—3) Makalös. *S. L.*

Lösningar.

Logogryfen: Vintergatan; gran, tran, tvin-
 nar, titan, regn, natt, trana, varg, get, ti-
 ger, rang, Vega, egna, Watt, Wagner, An-
 na, Vera, Tage, Greta, Riga, Neva, granit,
 garn, ring, ren, aga, intet.
Charaden: Malmström.
Bokstafsgåtan: Dumas — Paris; 1) dop,
 2) Urania, 3) Münster, 4) Altai, 5) Sandels.
Gissa!: Skomakare; ok, ko, sko, om, o-
 mak, maka, kar, kare.
Palindromen: Adel — leda.

Aritmogryf.

Bokstäfverna i ytterkanten { I—XIV } bilda en af »Iduns frågor».

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV
I	15	8	5	6	9	6	2	3	1	14	21	2	8	6
II	8	4	5	16	7	8	4	9	7	3	6	2	4	8
III	5	8	13	9	15	15	6	16	2	9	21	16	12	2
IV	6	6	16	8	4	12	8	9	6	14	4	3	6	21
V	9	8	18	18	16	5	16	18	1	17	14	9	14	14
VI	6	8	22	12	14	6	21	4	2	7	6	2	4	1
VII	2	11	13	7	8	5	14	9	16	3	5	16	4	3
VIII	3	14	1	12	4	8	15	8	21	7	14	14	7	2
IX	1	4	16	14	16	6	15	18	15	8	10	6	21	6
X	14	16	6	4	23	6	10	14	19	14	20	16	7	9
XI	21	4	10	19	4	3	4	12	8	8	3	16	14	6
XII	2	14	15	14	8	15	3	9	14	15	16	2	5	5
XIII	8	22	14	18	18	7	14	12	7	9	6	23	8	8
XIV	6	8	2	21	14	1	3	2	6	9	6	5	8	15
	XIV	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27

Orden afläsa diagonalt: I—I konsonant, II—II vokaler, III—III en
 kanalstation, IV—IV något som alla ha, V—V) proposition, VI—VI) sam-
 manslagning af människor, VII—VII) festligt, VIII—VIII) huru man far på
 fartyg, IX—IX) husgeråd, X—X) förtjänstfull person, XI—XI) ett adjektiv,
 ett substantiv, XII—XII) konstprodukt, XIII—XIII) ett problem, XIV—XIV)
 klockt att foga sig efter; 15—15) en som arbetar, 16—16) ett yrke, 17—17)
 hvad som är allt vänta, 18—18) vackert i trädgårdar, 19—19) efterlängadt?,
 20—20) sällskapsspel, 21—21) kommunikationsmedel, 22—22) räkneord, 23—
 23) fruntimmersnamn (såsom det uttalas), 24—24) verb i imperativus, 25
 —25) en ö, 26—26) två vokaler, 27) konsonant. *b—g.*

Bokstafsfyrkanten:

V A R D Ö
 A R E A L
 R E G L A
 D A L E N
 Ö L A N D

Anagramgåtan: Trosa, ostar, stora, ostra,
 Toras, rosat.

Vokalförändringsgåtan: tapp, tipp, tupp.
Gätrebussen: Några spår efter en tupp på
 en tufva.

HULTMANS Cacao & Chocolad rekommenderas som den bästa och vitsordas på det var-
 maste af professorerna hrr Joh. Lang, Sved Ribbing, Nils
 O:son Gadde, O. J. Ask samt doktor Olof Moberg.